

VISOKA POLJOPRIVREDNA ŠKOLA U OSIJEKU

1. Ideja za osnivanje visokoškolske ustanove za obrazovanje kadrova u Osijeku nikla je 1956. godine. Proistekla je iz činjenice, da je veći dio organizirane krupne robne socijalističke poljoprivredne proizvodnje (ratarske i stočarske) na području SR Hrvatske u rajonu istočne Slavonije i Baranje, a da je obrazovanje visokostručnog kadra za vođenje i razvijanje te proizvodnje najpogodnije u središtu same proizvodnje. Obrazovanje u centru proizvodnje daje veću mogućnost i sigurnost da se obrazovani stručnjaci brže, gotovo odmah po završetku školovanja, uspješno uključe u proizvodnju. Ustanovljeno je da za osnivanje postoje i uvjeti, jer na ovom području ima stručnjaka sposobnih za obrazovanje potrebnih kadrova, te naučno istraživačka ustanova, tadašnji Zavod za unapređenje poljoprivrede, koji uz razvijene poljoprivredne organizacije, Fitosanitetsku stanicu, Veterinarsku stanicu i nekoliko poljoprivrednih stanica daje solidnu osnovu za organiziranje i izvođenje obrazovanja potrebnih stručnjaka.

Škola je osnovana Zakonom o osnivanju Strojarskog fakulteta u Rijeci, Elektrotehničkog fakulteta i Kemijsko tehnološkog fakulteta u Splitu i Visoke poljoprivredne škole u Osijeku (Narodne novine broj 31/60), te pravno postoji od 3. VIII 1960. Osnivači su Narodna Republika Hrvatska i Narodni odbor kotara Osijek.

Sveučilišni savjet u Zagrebu raspisao je natječaj za izbor nastavnika i imenovao iz kruga profesora Poljoprivrednog fakulteta u Zagrebu elektorsku komisiju od 6 članova za izbor nastavnika i suradnika Visoke poljoprivredne škole u Osijeku. Po izboru, a na prijedlog te komisije, Sveučilišni savjet potvrdio je 10. X 1960. prve nastavnike i asistente, pa je redovna nastava započela 21. X 1960.

Već u početku rada izrađen je nacrt Statuta škole u skladu sa Zakonom o univerzitetima i drugim zakonskim propisima. Statutom od 17. VII 1963. je određeno: Škola je u rangu fakulteta, a uključuje kao jedinstvenu cjelinu I i II stupanj visokoškolske nastave. Organizirana je u dva smjera: ratarski i stočarski. Nastava traje 3 godine. Na školi mogu studirati redovni i izvanredni studenti.

2. Materija nastave određena je nastavnim planom i programima. Nastavni plan ustaljuje se sa 14 predmeta zajedničkih za oba smjera i 15 predmeta samo za Ratarski smjer, odnosno 12 predmeta samo za Stočarski smjer. Pri tom su izvršene u toku rada škole ove osnovne izmjene: nastavni predmet Posebno ratarstvo podijeljen je na predmete Proizvodnja žitarica (s detaljnim obrađivanjem proizvodnje pšenice i proizvodnje kukuruza), Proizvodnja industrijskog bilja (s detaljnim obrađivanjem proizvodnje šećerne repe) i Proizvodnja krmnog bilja (s detaljnim obrađivanjem proizvodnje lucerke). Nastavni predmet Po-

sebnostoarstvo podijeljen je na predmete Peradarska proizvodnja, Ribogojka proizvodnja, Svinjogojka proizvodnja i Govedarska proizvodnja, dok je materija konjogojstva i ovčarstva samo informativno uključena u predmet Opće stočarstvo. Programi tih predmeta raspravljani su sa stručnjacima iz proizvodnje i usklađeni su i usklađuju se s razvijanjem i potrebama pojedine proizvodnje u praksi. Takvo usklađivanje izvršeno je i za predmet Organizacija poljoprivredne proizvodnje i tržište. Tim je određen i pravilan temelj za obrazovanje poljoprivrednih stručnjaka kao stručnih organizatora proizvodnje u rajonima istočne Slavonije i Baranje.

Nastava za izvanredne studente organizira se u obliku povremenih seminara po istim nastavnim programima kao i za redovne studente s tim da trajanje nastave iznosi 1/3 nastavnih sati predavanja, 1/2 nastavnih sati vježbi i 2/3 dana proizvodne prakse.

U III stupnju studija predviđeno je obrazovanje: 1. specijalista za proizvodnju pojedinih kultura u ratarskoj proizvodnji odnosno za proizvodnju pojedinih vrsta proizvoda u stočarskoj proizvodnji; 2. magistera za samostalni znanstveno istraživački rad o užoj problematici u rješavanju problema ratarske odnosno stočarske proizvodnje. Organizacija nastave za te studije nije dosada provedena.

Osim nastave I, II i III stupnja predviđene su i posebne vrste nastave: osim za izvanredne studente još i nastava za stručno usavršavanje kadrova, koji rade u poljoprivredi.

3. Znanstveno-nastavne jedinice jesu: katedre kao organizacione jedinice i zavodi kao radne jedinice.

Katedre su nastavne jedinice za organizaciju nastave i povezivanje nastavnika u nastavnom radu, a i za organizaciju naučno-istraživačkog rada u disciplinama koje nisu uključene u zavode. Sada ih ima 5 s predmetima:

Katedra I – Opća (6 predmeta): Opća kemija, Biokemija, Mikrobiologija, Genetika, Osnove strojarstva, Strani jezik. (Šef katedre dr Stevan Č r n o g o r a c, docent.)

Katedra II – Ratarstvo (17 predmeta): Agrobotanika, Pedologija, Agrometeorologija, Mehanizacija u ratarstvu, Ishrana bilja, Opće ratarstvo, Osnove građevinarstva u ratarstvu, Melioracije i uređenje zemljišta, Fitopatologija sa fitofarmacijom, Entomologija sa fitofarmacijom, Poznavanje ratarskih proizvoda, Oplemenjivanje bilja i sjemenarstvo, Proizvodnja žitarica, Proizvodnja industrijskog bilja, Proizvodnja krmnog bilja, Uzgoj drveća, Ratarstvo – predmet za studente Stočarskog smjera. (Šef katedre izv. prof. dr Gojko P i v a r.)

Katedra III – Stočarstvo (12 predmeta): Anatomija i fiziologija domaćih životinja, Mehanizacija u stočarstvu, Ishrana domaćih životinja, Opće stočarstvo, Osnove građevinarstva u stočarstvu, Zoohigijena i veterinarstvo, Poznavanje stočnih proizvoda, Peradarska proizvodnja, Ribogojka proizvodnja, Svinjogojka proizvodnja, Govedarska proizvodnja, Stočarstvo – predmet za studente Ratarskog smjera. (Šef katedre viši predavač, dipl. inž. polj. Mato S t o j a n o v i ć.)

LABORATORIJ U VISOKOJ POLJOPRIVREDNOJ SKOLI U OSIJEKU

Katedra IV – Organizacija i ekonomika poljoprivrede (5 predmeta): Osnove društvenih nauka, Matematika i statistika, Kalkulacije i knjigovodstvo u poljoprivredi, Ekonomika poljoprivrede, Organizacija poljoprivredne proizvodnje i tržište. (Šef katedre viši predavač, dipl. inž. polj., Robert K u r b e l.)

Katedra V – Slobodne teme (3 područja): Iskustva i dostignuća u poljoprivrednoj proizvodnji u našoj zemlji i inozemstvu. Aktualnosti iz područja društvenih nauka. Kulturni, politički i drugi događaji u zemlji i svijetu. (Šef katedre docent, dr Borislav T o d o r č i ć.)

Članovi pojedine katedre su svi nastavnici i asistenti dotičnih predmeta kao i suradnici škole i njenih zavoda, koji sudjeluju u nastavi iz materije tih predmeta. Svi oni čine Skup katedre. Iznimka je Katedra V, jer predavanja drže poljoprivredni i drugi stručnjaci iz zemlje i inozemstva po posebnom pojedinačnom dogovoru i pozivu škole.

U sklopu škole osnovana su g. 1966. dva *zavoda* kao samostalne ustanove po načelu samostalnog obračuna:

1. *Zavod za agrokemiju*. Oblast djelatnosti je anorganska i organska kemija, biokemija, fiziologija bilja, problemi gnojiva i gnojidbe. Zадaci su: znanstveni rad iz spomenutih oblasti, kontrola sirovina i reprod materijala (umjetnih gnojiva, kemijskih sredstava za zaštitu bilja i dr.),

prenošenje i primjena rezultata istraživanja u praksu, te omogućavanje naučnog rada studentima III stupnja radi obrazovanja naučnog podmlatka specijaliziranog u navedenim oblastima. Upravitelj je dr Borislav T o d o r č i ć.

2. *Zavod za zaštitu bilja, poljoprivrednih proizvoda i preradevina.* Zadaci su: znanstveni rad iz te oblasti, pronalaženje najracionalnijih rješenja u problematici, prenošenje i primjena naučnih rezultata u praksu, te organizacija i omogućavanje naučnog rada studentima III stupnja. Upravitelj je dr Gojko P i v a r.

Donesena je odluka o osnivanju još jednog zavoda u sklopu škole, i to »Zavoda za mehanizaciju u poljoprivredi«, ali taj zavod nije još organiziran niti je počeo s radom.

Sredstvima škole izgrađen je i opremljen »Zavod za pedologiju«, no njegovo je osnivanje izvršeno u sklopu Poljoprivrednog instituta u Osijeku, u sklopu kojega i djeluje kao samostalna ustanova od jeseni 1964. Laboratoriji toga Zavoda služe i za praktičnu nastavu (vježbe) studenata škole, što je pravilima Zavoda i određeno.

4. S obzirom na svoju lokaciju i neposrednu blizinu velikih poljoprivrednih kombinata (PIK »Belje« i IPK Osijek, te kombinati u Vukovaru, Vinkovcima, Valpovu, Podravskoj Slatini, Orahovici i dr.) škola je s privredom uspostavila uske kontakte koji su se očitovali u suradnji na rješavanju različitih problema u proizvodnji. Ta je suradnja došla do izražaja osobito nakon osnivanja ovih zavoda: Zavod za pedologiju (u sklopu Poljoprivrednog instituta), Zavod za zaštitu bilja, Zavod za agrokemiju, Zavod za stočarstvo (u sklopu Poljoprivrednog instituta) i Zavod za ratarstvo (u sklopu Poljoprivrednog instituta).

Suradnja s privrednim organizacijama imala je recipročan karakter. Tako su kod izrade nastavnog plana i nastavnih programa škole bili konzultirani i istaknuti stručnjaci iz proizvodnje. Oni su bili također pozivani da održe različita stručna predavanja predviđena u nastavnim programima. Studenti su se, na taj način, izravno upoznavali sa strukom i s problemima proizvodnje. Među najvažnije aktivnosti i probleme na proizvodnim organizacijama u kojima je škola sudjelovala idu: pedološka ispitivanja plodnosti tla na poljoprivrednim kombinatima (laboratorijske analize uzoraka tla); kontrola uvezenih umjetnih gnojiva na njihove hranjive sastojke (analiza uzoraka u našim laboratorijima); ispitivanja hranjive vrijednosti umjetnih gnojiva koja su kod nas proizvedena; pronalaženje dušičnih gnojiva s usporenim djelovanjem; praktička provedba suzbijanja štetnika na poljima i u skladištima; proučavanje fitocenologije kanalske odvozne mreže na području Slavonije i Baranje te primjena herbicida u uklanjanju nepoželjne flore; sistematika laboratorijska ispitivanja kvalitete voluminozne krme s nekih kombinata u svrhu utvrđivanja njihove hranjive i tržne vrijednosti; ukazivanje stručne pomoći kod projektiranja i adaptacija stočnih nastambi na nekim poljoprivrednim kombinatima.

5. Unatoč tome što je ova škola mlada ustanova, uspostavljene su mnoge veze pa i suradnja s većim brojem fakulteta u Jugoslaviji i inozemstvu.

Neki poljoprivredni fakulteti kao zagrebački, zemunski i novosadski, naročito u prvim godinama nakon osnutka škole pružali su veliku pomoć u održavanju nastave. U inozemstvu je uspostavljena najuža suradnja s univerzitetima, odnosno poljoprivrednim fakultetima u Wageningenu (Holandija), Göttingenu (SR Njemačka) i Pragu, a postoji suradnja i s nekim inozemnim institutima (u Austriji i Švicarskoj) na području ispitivanja umjetnih gnojiva i sredstava za suzbijanje biljnih štetočina.

Veoma se usko surađuje s Poljoprivrednim institutom u Osijeku. Veći broj naučno-istraživačkih radova rade zajedno nastavnici škole i suradnici Instituta; neki suradnici Instituta rade na školi kao nastavnici, a veći broj nastavnika suradnici su u Institutu.